

УДК 004:37.091.32:811.111:378(477)

Роляк А. О.

кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри іноземних мов
ЗВО «Подільський державний університет»
Кам'янець-Подільський, Україна
E-mail: rolyakangel@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0283-6157

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Анотація

У статті проведено аналіз сучасних технологій, які використовуються на заняттях англійської мови, що базуються на проектній методіці та проводяться в українських вищих навчальних закладах технічного профілю. Автор вважає, що проектне навчання з використанням ІКТ допомагає учням усвідомлювати реальні процеси, проживати конкретні проблемні ситуації і долучатися до проникнення в глибини явищ. Дослідження проводилося з використанням різноманітних методів аналізу навчальних програмних документів, наукової літератури, «мозкового штурму», власного досвіду, опитування кількох сотень студентів, викладачів українського, а також світового освітнього середовища. У результаті проведеного аналізу дослідник приходить до висновку, що навчальний процес при використанні проектних технологій і ресурсів глобальної мережі будується на логіці діяльності, яка має особистісне значення для студента, підвищує його мотивацію до навчання. Алгоритм побудови уроків англійської мови з використанням ІКТ у проектній діяльності описано нижче. Один урок може складатися з кількох міні-проектів залежно від мети та структури навчального матеріалу. У цей період студенти можуть використовувати Інтернет ресурси для формулювання обґрунтованої відповіді на отримане запитання. Проектне навчання ставить перед викладачами виклик — спонукати студентів самостійно мислити, знаходити й розв'язувати проблеми, залучати знання з різних галузей науки й техніки, в тому числі з використанням сучасних ІКТ. Щоб досягти цього, необхідно трансформувати технологічно опосередковані відносини між учителем і учнем. Планування проектної діяльності на уроках англійської мови з використанням сучасних засобів навчання та комп'ютерних технологій сприяє розвитку культурних і комунікативних навичок як за участю вчителя, який виступає в ролі консультанта й фасилітатора, так і за активного сприяння студентів, які беруть участь у проекті.

Ключові слова: проектне навчання, англійська як друга мова, інформаційно-комунікативні технології, сучасні засоби навчання.

Вступ. Людство вступило в нову еру, яку, на відміну від «індустріальної епохи», називають «інформаційною». Ця нова ера ставить не тільки перед суспільством, але й перед освітою нову ціль – підготувати учнів до життя в інформаційному суспільстві, яке швидко змінюється [3]. У сучасному світі, де процес появи нових знань знаходиться під шаленим прискоренням, постійно виникає потреба в нових професіях і постійному підвищенні кваліфікації. Ключову роль у вирішенні цих проблем відіграє здатність сучасної людини критично мислити, володіти інформаційно-комунікаційними технологіями, щоб постійно розвиватись та наповнювати свою професійну діяльність новітніми знаннями [11]. Адже, на сучасному етапі розвитку студенти – майбутні працівники виробничої сфери вже не можуть бути простими реципієнтами інформації. Вони повинні вміти накопичувати, відбирати та аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, створюючи власні нові знання, які надалі допоможуть їм формувати професійні компетенції [9]. Отже, підготовка майбутнього спеціаліста має орієнтувати його не на пасивне засвоєння знань, а на творче, активне виконання проектних завдань у взаємодії та співпраці з іншими суб'єктами навчання. Саме тому з кожним днем методологія проектів все частіше використовуються в освітньому процесі, оскільки дозволяє створити умови для розвитку комунікативних здібностей, побудови інформаційної культури особистості, а також для формування таких соціально значущих персональних якостей, як активність, самостійність, креативність, здатність адаптуватися до швидкоплинних умов суспільства та світу [7].

Матеріали і методи. Методологія представленої роботи детальна і ґрунтовна. Дослідження проводилося з використанням різноманітних методів аналізу навчальних документів, наукової літератури, «мозкового штурму», особистого досвіду, опитування кількох сотень студентів, викладачів українського, а також європейського та американського освітніх середовищ. Порівняння, дедукція, узагальнення та абстрагування – це основні компоненти, застосування яких стало невід'ємним під час проведеного аналізу наукової літератури, програмних документів та узагальнення отриманих даних.

Щоб дослідити методіку використання проектного навчання на заняттях англійської мови в закладах вищої освіти в сучасному українському середовищі, було проведено ґрунтовний порівняльний аналіз сучасної наукової літератури, який показав, що кількість досліджень на тему застосування проектної методології, значно зросла. Результати показують, що предмет педагогічних практик із використанням проектів як ключової техноло-

гії у процесі підготовки спеціалістів все більше досліджується європейськими (С. Howe, К. Littleton, Monrad M., Merete A.K., Newell R. J.) та українськими (В. М. Аніщенко, М. В. Артюшина, Т. М. Герлянд, Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова, М. М. Шимановський) вченими. Крім того, європейські науковці розглядають проєтно-орієнтоване навчання як ключову стратегію інтерактивного підготовки майбутніх спеціалістів, що реалізується в більшості вищих навчальних закладів технічного профілю світу [6].

Обговорення та результати. Загальноприйняте визначення проєктного навчання полягає у ідеї, що це методологія, застосування якої дає можливість студентам певний час досліджувати конкретні, поставлені викладачем, питання чи проблеми, вживаючи сучасні технології, з метою отримати потрібні знання та навички [5]. Суть проєктного навчання з використанням сучасних технологій полягає в тому, що студенти в процесі роботи над конкретним проєктом з використанням освітніх ресурсів мережі Інтернет досягають реальні процеси, живуть у конкретних ситуаціях, долучаються до проникнення в глибини явищ, конструюють нові процеси та об'єкти. Навчальний процес при використанні проєктних технологій і ресурсів глобальної мережі будується в логіці діяльності, яка має особистісне значення для студента, підвищує його мотивацію до навчання [8]. На вузівських науково-орієнтованих уроках інтегрований підхід до розробки навчальних проєктів сприяє збалансованому розвитку основних фізіологічних і психічних функцій студента [1]. Глибоке, усвідомлене засвоєння базових знань забезпечується шляхом їх універсального використання в різних ситуаціях на теоретичних і практичних заняттях.

Крім того, слід підкреслити гуманістичний зміст проєктного навчання, який полягає у розвитку творчого потенціалу студентів і власне націлений на: 1) підвищення впевненості студентів у своїх силах; 2) розвиток командного духу, з такими необхідними соціальними навичками, як комунікабельність, вміння спілкуватися та співпрацювати; 3) передбачення механізму розвитку критичного мислення, вміння самостійно шукати шляхи вирішення поставленого завдання (наприклад, за допомогою інформації в Інтернеті) і робити висновки; 4) вдосконалення дослідницьких навичок студентів (включаючи визначення проблеми, добір інформації з літератури та Інтернету); 6) підвищення спостережливості та уважності до деталей, уміння будувати гіпотези, узагальнювати та аналітично мислити [10].

Насправді, на сучасному етапі методи проєктного навчання значною мірою включаються майже в кожне щоденне заняття. Залежно від дидактичних вимог та етапу заняття, викладач може творчо підходити до вибору та створення варіантів проєктів, а також способів організації роботи учнів у групі [4]. Основними особливостями організації проєктної діяльності на занятті з англійської мови є: а) взаємозалежність; б) особиста відповідальність кожного члена команди за власні успіхи та успіхи одногрупників; в) спільна навчальна, пізнавальна, аналізуюча, творча діяльність; г) реалізація соціалізуючих функцій успішного спілкування; д) загальна оцінка результатів командного проєкту [2].

Існує велика кількість методів і прийомів використання проєктів на різних заняттях. Нижче описано алгоритм побудови уроків англійської мови з використанням ІКТ у проєктній діяльності. У цій частині нашого дослідження ми повинні підкреслити, що один урок може складатися з кількох міні-проєктів залежно від мети та структури навчального матеріалу. Для прикладу візьмемо тему проєкту «Сучасні технології в нашому житті». Першим кроком є формулювання загального завдання. Для цього загальна тема проєкту розбивається на кілька підтем. Студенти працюють у співпраці. Другим кроком є об'єднання студентів у міні-групи для роботи над навчальним матеріалом підтеми. Основний принцип поділу студентів – рівень знань у всій групі. Дуже часто студенти з вищими рівнями поєднуються з учнями з нижчими. У ході цієї частини уроку кожна група отримує одне завдання, яке є невід'ємною частиною спільного проєкту, над яким працює вся група. Причому, один із етапів проєкту може виступати як окреме завдання. Отже, базова тема «Сучасні технології в нашому житті» складається з п'яти основних питань, які є міні-проєктами кожної студентської групи. Вони такі: 1) Що таке «технологія»?; 2) Що таке сучасні освітні технології?; 3) Чи можна комунікацію назвати технологією?; 4) Що таке штучний інтелект?; 5) Чи можна прожити без сучасних технологій? У підсумку кожна група залучається до розв'язування обраного питання. У групі студенти самостійно визначають ролі кожного у виконанні спільного завдання. При цьому виконання будь-якого завдання пояснюється вголос учнем і контролюється всією групою [8]. У цей період студенти можуть використовувати Інтернет-ресурси для формулювання обґрунтованої відповіді на отримане запитання. Потім, під час третього кроку, кожен студент розповідає решті групи все нове, про що дізнався сам. Таким чином, група виконує подвійне завдання: академічне і соціальне [12].

Міні група може розбити проєкт на окремі завдання для кожного учня. На четвертому етапі за підсумками обговорення в групі складається загальний план дій та карта проєкту, які мають бути представлені на уроці з використанням ІКТ. Під час п'ятої фази роботи над проєктом кожен учень окремо та вся команда звітують та роблять висновки. Саме на цьому етапі розвивається вміння грамотно користуватися джерелами інформації, оцінювати їх достовірність, співвідносити нову інформацію з раніше набутими знаннями, уміння правильно організувати інформаційний процес [10]. Кінцева фаза складається з процесу збору всіх міні-проєктів у загальне дослідження та підведення підсумків.

Висновки. Таким чином, навчання засноване на проєктах на уроках англійської мови будується на ідеї, яка становить суть поняття «проєкт» – його прагматична спрямованість на результат, який можна отримати, розв'язуючи конкретну практично чи теоретично значущу проблему [8]. Цей результат можна побачити, осмислити і

застосувати в реальній практичній діяльності. Ці дії на занятті англійської мови полягають у спілкуванні англійською мовою. Крім того, наші студенти завдяки успішній комунікації та використанню ІКТ досягають подвійної мети, що включає не лише практику мовлення, а й отримання науково обґрунтованої інформації. Для досягнення такого результату необхідно трансформувати технологічно-опосередковані відносини між викладачем і учнем [3]. Такі умови ставлять перед викладачами завдання навчити студентів самостійно мислити, знаходити та розв'язувати проблеми, залучаючи для цього знання з різних галузей науки і техніки, в тому числі з використанням сучасних ІКТ, розвиваючи вміння прогнозувати результати та можливі наслідки різних рішень, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Список використаних джерел

1. Веретенников В.І., Тарасенко Л.М., Гевлич Г.І. Управління проектами: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 280 с.
2. Пехота О.М. Освітні технології: навчально-методичний посібник / за ред. О.М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2004. 256 с.
3. Роліак А.О. Новітні трансформації в педагогічній освіті епохи постмодернізму: данський контекст. *Наука XXI ст.: виклики та перспективи*: колективна монографія / за заг. ред. В.В. Іванишин. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. С. 179-191
4. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах: монографія / В. М. Аніщенко та ін.; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: «Полісся», 2019. 208 с.
5. Шацька З. Я. Впровадження проектних технологій в діяльність ВНЗ: переваги та недоліки. *Вісник КНУТД. Серія «Економічні науки»*. 2015. С. 374–383.
6. Educational Dialogues: Understanding and Promoting Productive Interaction / C. Howe & K.Littleton (Eds.). London : Routledge, 2010. 368 p.
7. Monrad M. & Merete A.K. Problem-Based Learning in Social Work Education: Students' Experiences in Denmark. *Journal of Teaching in Social Work*. 2017. Vol. 37. № 1. P. 71–86. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/08841233.2016.1271382>
8. Newell R. J. Passion for learning: How project-based learning meets the needs of 21st-century students. Manchester: R&L Education, 2003. 136 p.
9. Ogienko O., & Rolyak A. Humanization as the basic tendency of teacher education: European context. *Education and Cultural Change: European Conference on Educational Research (ECER)*, Helsinki, Finland, 23-27 August 2010 Helsinki, 2010. P. 232–239.
10. Orchestrating inquiry learning / K. Littleton, E. Scanlon & M. Sharples (Eds.). Abingdon: Routledge, 2012. 240 p.
11. Roliak A. Digital tools in project-oriented English language teaching of students in management. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2023. Vol.143. №. 30. P. 113–119.
12. Roliak A., Dutka H., Mylytsya K., Matiienko O., Oliiynyk N. Problem-based Learning in Pedagogic Tertiary Education: European Context Through Denmark Environment. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. Vol.12. № 3. P. 1071–1084. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1521>

Roliak A. O.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Docent, Associate Professor of Foreign Languages Department
Institution of Higher Education “Podillya State University”
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
E-mail: rolyakangel@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0283-6157*

APPLICATION OF PROJECT METHODOLOGY IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS: THE UKRAINIAN CONTEXT

Abstract

The subject of the paper is the employment of contemporary technologies in Ukrainian higher technical education institutes' project-based English classes. According to the author, project-based learning that incorporates ICT enables students to participate in the penetration into the depths of phenomena, live out specific problem scenarios, and become aware of genuine processes. The research was carried out utilizing a variety of techniques, including document analysis of educational programs, scientific literature, brainstorming, tutors' experiences, the interviewing of several hundred students, Ukrainian teachers, and the global educational environment. The analysis leads the researcher to the conclusion that the educational process employing project technology and the resources of the international network is founded on the logic of activities that are important to the researcher personally. In project activities, the author outlines the algorithm for building English classes utilizing contemporary technologies. Depending on the goal and layout of the instructional material, a session may include a number of mini-projects. Students can use this time to research the question that has been assigned to them via online resources. Teachers who practice project-based learning face difficulties getting their students to think critically, seek out solutions to issues, and draw on knowledge from a range of science and technology disciplines, including the use of contemporary ICT. Transforming the digitally mediated relationship between instructor and student is important to accomplish this. Moreover, the study has demonstrated the application of contemporary teaching methods, computer technology, and project activities in English sessions help students strengthen their communication and cultural abilities as well as develop their critical thinking and problem-solving abilities.

Key words: project-based learning, English as a second language, information and communication technologies, modern teaching aids.

References

1. Veretennykov, V.I., Tarasenko, L.M., & Hevlych, H.I. (2006). *Upravlinnia proektamy: navchalnyi posibnyk [Projects management: educational manual]*. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury [in Ukrainian].
2. Pechota, O.M. (Eds.). (2004). *Osvitni technologii: navchalno-metodychnyi posibnyk [Educational technologies: teaching and methodical manual]*. Kyiv: A.S.K. [in Ukrainian].
3. Roliak, A.O. (2021). Novitni transformatsiiv pedagogichnii osviti epochy postmodernizmu: danskyi contect [New transformations in pedagogical education of the Postmodernism Era: Danish context]. *Nauka XXI st.: vyklyky ta perspektyvy – Science of XXI cent.: challenges and prospects: collective monograph* (pp. 179–191). Ternopil: Osadtsa Yu.V. [in Ukrainian].
4. Anishchenko, V.M. (Eds.) (2019). *Teotia I practyca proectnogo navchannia u profesiino-technichnykh navchalnykh zakladah: monohraphiia [Theory and practice of project training in vocational schools: monography]*. Zhytomyr: Polissia [in Ukrainian].
5. Shatska, Z. J. (2015). Vprovadzhenia proectnykh technologii u dialnisti VNZ: perevahy ta nedoliky [Implementation of project technologies in universities: advantages and disadvantages]. *Visnyk KNUTD. Seriya: "Economichni nauky" - Bulletin KNUTD. Series "Economic sciences"*, 374–383 [in Ukrainian].
6. Howe, C., & Littleton, K. (Eds.). (2010). *Educational Dialogues: Understanding and Promoting Productive Interaction*. London: Routledge.
7. Monrad, M., & Merete, A.K. (2017). Problem-Based Learning in Social Work Education: Students' Experiences in Denmark. *Journal of Teaching in Social Work*, 1(37), 71–86. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/08841233.2016.1271382>
8. Newell, R. J. (2003). *Passion for learning: How project-based learning meets the needs of 21st-century students*. Manchester: R&L Education.
9. Ogienko, O., & Rolyak, A. (2010). Humanization as the basic tendency of teacher education: European context. Proceedings from *Education and Cultural Change: European Conference on Educational Research (ECER)*. (pp. 232–239) Helsinki.
10. Littleton, K., Scanlon, E., & Sharples, M. (Eds.). (2012). *Orchestrating inquiry learning*. Abingdon: Routledge.
11. Roliak, A. (2023). Digital tools in project-oriented English language teaching of students in management. *Scientific Collection «InterConf+»*, 30 (143), 113 – 119. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf>.
12. Roliak, A., Dutka, H., Mylytsya, K., Matiienko, O., & Oliinyk, N. (2021). Problem-based Learning in Pedagogic Tertiary Education: European Context Through Denmark Environment. *Independent Journal of Management & Production*, 3 (12), 1071–1084. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1521>